

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידו

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

גיליון זה יו"ל לע"נ

סבי הרה"ח ר' יוסף אליעזר הומינר זצ"ל
אשר היה בעל חסד מופלא ובעל תפילה מרומם
נלב"ע יום ב' דר"ה האי שתא
ת.נ.צ.ב.ה.

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון מב שנה ב' פרשת וילך חודש תשרי שנת ה' תשפ"ב לפ"ק
ביצה ג. - מ:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

דף ג ע"א

דבאוכלין התיר ר' יהודה היוצא מהן משמע דבאוכלין הם נחשבים כמופרדים כבר, ולכך הם מותרים. אבל קשה דמניין הראיה לומר דהם נחשבים כמופרדים דלכך הם מותרים, הרי לכאורה ההיתר לר' יהודה הוא לא משום טעם זה, אלא משום דלא לכך הם עומדים, וממילא אין חשש שיבוא לסוחטם, דלא ניחא ליה בהני משקין, וכדפירש רש"י בד"ה אם לאוכלין. ואולי הקושיא היה שאם גם כשהוא עומד לאוכלין אינו נחשב למופרד, ודאי היה גם עליו הגזירה של משקין שזבו אפי' שאין בו חשש שיבוא לסחוטו, וכמו שאמרו לעיל לרב יוסף ולר' יצחק שחדא גזירה היא משום דהביצה גם הוה דבר בלוע, ואפי' שאין בו החשש שמחמתו עשו הגזירה. אבל א"כ עדיין קשה על ר' יוחנן מה הכרח לסתירה מצא בדברי ר' יהודה, הרי אפשר דר' יהודה סבר כאביי דביצה אינו מכלל גזירת משקין שזבו או מכלל גזירת פירות הנושרין, דבאמת

ט. בגמ' א"ל אביי פירות הנושרין טעמא מאי שמא יעלה ויתלוש וכו' בולה חדא גזירה היא. ביאר רש"י שאין האיסור בכיזה שנולדה ביו"ט משום חשש שלא יבוא לפירות הנושרין, אלא כשגזרו על פירות הנושרין אף ביצה היתה המשמע. ובאמת תימה היא מה עניין בצה לפירות הנושרין, ולמה הגזירה שם שהיא מחשש שמא יעלה ויתלוש היתה בה במשמע גם ביצה, הרי אין זה פרי כלל. ואולי יש לומר דחששו חכמים שאם יראה אדם שביצה הנולדה ביו"ט מותרת לאכילה, יבוא להתיר כל פרי שנתלוש, ואולי אפי' יבוא לתלוש בידיים, דלא ישום אל לב דבביצה היא נולדה מעצמה, ומשא"כ בפרי הוא תולש בידיים, ולכך אסרו כולם, וכך לא יבוא לתלוש פרי בידיים.

י. בגמ' ר' יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר וכו' אלמא כל אוכלין לר' יהודה אוכלא דאפרת הוא. היינו דמכך

לנו להבין מעצמינו לומר דבה מיירי, וצ"ע.

יג. בגמ' הניחא לרשב"ל אלא לר"י

מאי איכא למימר אמר רב פפא

האי תנא תנא דליטרא

דקציעות הוא דאמר כל דבר

שבמנין וכו'. צריך ביאור דהרי

אמרנו לעיל דלרשב"ל ניחא,

ואם הגמ' רוצה לתרץ דכשיטה

מסויימת מיירי כאן, למה לא

אמרה דהאי תנא כגירסת

רשב"ל הוא, דהרי התנא

דליטרא קציעות הוא אותו

שיטה כהגירסא דרשב"ל כל

שדרכו לימנות, ולמה לגמ'

להביא דעה אחרת בעניין זה.

וגם צריך ביאור איך בכך

שהתנא כאן הוא תנא דקציעות

יתורץ ר' יוחנן שאמר דרק את

שדרכו שנינו, דהרי כל הקושיא

היה רק לשיטתו ואותו בעינן

לתרץ, ואם כמ"ד ליטרא

דקציעות הוא דהיינו כל שדרכו

לימנות, איך יתורץ ר' יוחנן

בזה. ואם התירוץ היא דבאמת

אין הברייתא כאן כר' יוחנן

אלא כתנא דקציעות, א"כ מה

היה קשה לגמ' בהו"א יותר, הרי

פשיטא הוא שאין זה כר' יוחנן.

אין בו החשש כמו בפירות

ובמשקין, וממילא אין הכרח

דלר' יהודה כל אוכלין אוכלא

דאפרת היא, וצ"ע.

יא. בגמ' ומדקא מרמי להו אהרדי

שמע מינה חד טעמא הוא.

היינו דאם לר' יוחנן אין הביצה

שנולדה ביו"ט מכלל גזירת

משקין שזבו, מה קושיא הקשה

ר' יוחנן מהא דבביצה אסור

ביו"ט, דמה עניין זה לזה, אלא

ודאי דגם לר' יוחנן האיסור

בביצה שנולדה ביו"ט היא

משום גזירת משקין שזבו, ולכן

קשה דהא מדברי ר' יהודה

הקודמים משמע דבביצה לא

שייך האי גזירה דהא לדעתו

אוכלא דאפרת היא והוה כאילו

זבו כבר קודם.

דף ג ע"ב

יב. בגמ' סיפא אתאן לספק טריפה.

צריך ביאור מה עניין ספק

טריפה לכאן, ומניין לומר דבה

מיירי בסיפא דברייתא, הרי לא

הוזכר כאן כלום מעניין טריפה,

ואם היתה רוצה הברייתא

להשמיענו על ספק טריפה, היה

לה לבאר דבריה בהדיא, דמניין

נתערבה באלף כולן אמורות אם על מה שאמרו דהספיקא אמורה, והיינו דגם כשהספיקא נתערבה באלף כולן אמורות, או דמה שאמרו נתערבה מיירי באיסור עצמו דאם היא נתערבה כולן אמורות, אבל אם הספיקא נתערבה באמת בטילה וכולן מותרות, והיינו דהנתערבה עולה על הרישא אחד ביצה שנולדה ביו"ט וכו', ולא על המשך דברי הברייתא וספיקא אמורה, ור"ת דהכא סבר דהאיסור עצמו קאי ובאמת בספיקא שנתערבה כולן מותרות. אבל לשיטת ר"ת קשה, דהא אמרו בגמ' אי הכי אימא סיפא נתערבה באלף כולן אמורות אא"ב ספק יו"ט ספק חול הוי דבר שיל"מ וכל דבר שיל"מ אפי' באלף לא בטיל, והיינו דבכך ניחא למה כולן אמורות, דהא ספק זה למחר יש לו מתירין ולכך אפי' באלף לא בטיל, ולכאורה בהדיא משמע בגמ' דמיירי כאן דהספיקא היא דנתערבה באלף, ולכך דנים בה אם ניחא מה דאינה מתבטלת, והיינו דלא כר"ת דסבר

והביאור הוא, דעד עכשיו היה הו"א שיש רק מ"ד אחד בעניין זה, ורק נחלקו בדבריו רשב"ל ור' יוחנן אם גירסתו כל שדרכו לימנות או את שדרכו לימנות, ואם כאן משמע דגרסינן כל שדרכו וכרשב"ל יקשה על ר' יוחנן, ולכך באה הגמ' ותירצה דבאמת יש עוד דעה בעניין זה והוא התנא דליטרא דקציעות, והוא סבר דכל דבר שבמנין אפי' בדרבנן לא בטיל, ויאמר לך ר' יוחנן דברייתא זו כדבריו אמרה שמעתיה, אבל יש עוד מ"ד דסבר את שדרכו לימנות שנינו ולא כל שדרכו לימנות, וממילא ניחא דבזה יתורץ ר' יוחנן דגירסתו נכונה רק שיש חולק על תנא זו. ולרשב"ל יש לומר דבאמת אין כאן מחלוקת תנאים כלל, ותנא דליטרא קציעות הוא אותו תנא דסבר כל שדרכו לימנות והיא היא, ולדבריו ודאי ניחא וכנ"ל.

יד. בתוד"ה ואחרות באחרות בא"ד נוכל לפרש כדפירש ר"ת נתערבה באלף האיסור עצמו קאי. היינו דנחלקו הראשונים על מה דאמרו בברייתא

ביומייהו נמי שרו ואתמול
משום שבת. היינו דאפי' דגם
בשבת אם לא איסור שבת שבה
הרי הוא ראוי ליומייהו, ומאי
שנא איזה איסור גורם לה שלא
תהא ראוי עכשיו. והביאור
הוא דדוקא כשהאיסור הוא
משום מוקצה אין צורך לגזור
לאוסרה למחר, ולכך בביצה
שרי למחר דהאיסור בה
ביומייהו משום מוקצה היא,
אבל עצים שהאיסור ביומייהו
הוא משום מלאכת הבערה ולא
משום מוקצה, אם תתיר לה
למחר יחשבו דביומייהו אין בה
איסור מוקצה, וכשלא יהא שייך
בה מלאכת הבערה יבוא
להשתמש בה ביומייהו, ולכך
אסרוה גם למחר.

יז. בגמ' והא רב אסי מבדיל
מיומא טבא לחבריה רב אסי
ספוקי מספקא ליה ועביד הכא
לחומרא והכא לחומרא. היינו
דהיה מבדיל בין קודש לחול בין
יו"ט ראשון לשני, דבזמנו כבר
היה ברור מתי יו"ט דבראשון
הוא, כך ביאר רש"י. וא"כ
לכאורה קשה מהו דאמרו בגמ'
אח"כ דספוקי מספקא ליה, הרי

דנתערבה איסור עצמו קאי
וכנ"ל, וצ"ע.

דף ד ע"א

טו. בתור"ה אלא בהכנה בא"ד
ועוד י"ל דכיון דאם נולדה
ביו"ט הרי זו אסורה אם נאמר
וכו' א"כ הוי שבת מכין ליו"ט.
צריך ביאור דהא גם עכשיו
תוס' אומר דמעשה הלידה הוה
הכנה ליו"ט, וכמו שאמר
בתירוץ הראשון, ומה החילוק
בין ב' התירוצים ולכאורה אותו
תירוץ הוא. ואולי החילוק הוא
במעשה הכנת הביצה עצמה,
דלתירוץ א' הלידה הוא נקראת
הכנת הביצה עצמה, ואילו
לתירוץ ב' ההכנה אין הוא
בביצה עצמה, דהיא כבר
מוכנת ועומדת מאתמול, אלא
הלידה רק הוה הכנה שיוכלו
להשתמש בה, דבלא הלידה
א"א להשתמש בה אפי' שהיא
מוכנה מאתמול.

דף ד ע"ב

טז. בגמ' ואל תשיבני ביצה מ"ט
וכו' עצים דלא חזו ליומייהו אי
שרי לחו למחר אתי למימר

ביו"ט שבועות שהוא ב' לחודש
איך היו מספיקין, ולמה היו
עושין רק יום אחד יו"ט. ואולי
יש לומר דהיות ומפסח עד
עצרת יש מצות ספירת העומר,
והיינו דעצרת היא בדיוק
חמישים יום אחר הפסח, ממילא
היו יודעים מתי הוא חל, ולכך
היו עושין אותו רק יום אחד
אפי' שעדיין לא הגיעו השלוחים
לומר להם. ומה דלכאורה קשה
דבמציאות הרי לא היו יודעים
מתי ראו את מולד הלכנה, ואיך
הוא משתווה עם המציאות
שבכל שנה עצרת הוא חל
חמישים יום אחר הפסח. זהו
משום שתמיד אחד מן החדשים
שבין פסח לעצרת מלא ואחד
חסר, ולכך הוא יוצא חמישים
יום במדוייק אחר הפסח.

דף ה ע"א

יט. בגמ' אמר רבה מתקנת רבן
יוחנן בן זכאי ואילך ביצה
מותרת דתנן וכו'. לכאורה
צריך ביאור דהא אם מקבלין
לר' יוחנן עדות כל היום למה
כלל עבדינן שני ימים ר"ה. ועיין
רש"י דביאר דבאמת מיירי רק

אמרנו דברור הוא וכנ"ל. וביאר
רש"י דהספק היה אם בעינן
להמשיך במנהג שנהגו חכמים
לעשות ב' ימים טובים, ולכך
עביד לחומרא לאסור הביצה
שנולדה בראשון באכילתה
בשני, דבאמת על צד שבעינן
להמשיך במנהג הוה קדושה
אחת ואסורה באכילה, ועל צד
שלא בעינן להמשיך במנהג
עשה הבדלה בין קודש לחול.

יח. ברש"י ד"ה שיהיו שלוחים
יוצאים, ועד מקום שיכול להגיע
בתוך ט"ז יום הם מודיעים
ועושין יום אחד. היינו דעד דרך
ט"ז יום היו מספיקין שלוחי בי"ד
להגיע להודיע להם מתי ראש
חודש, וממילא היו עושין רק יום
אחד יו"ט, דכבר היו יודעים
באיזה יום הוא חל, אבל מקומות
רחוקים יותר כיון דלא הספיקו
השלוחים לבוא להודיע להם,
ממילא היו עושין ב' ימים יו"ט.
אבל צריך ביאור למה עד דרך
ט"ז יום כן הספיקו השלוחים,
הרי זה אפשר לומר רק ביו"ט
שחל בט"ז לחודש כפסח או
כסוכות, דיש די ימים להספיק
ולהגיע לאותם המקומות, אבל

בבני חו"ל דעבדינן שני ימים כמו בכל יו"ט דהיינו יו"ט שני של גליות, דבאמת דינו כמותם שהביצה מותרת בזה, אבל בני א"י כלל לא עבדו ב' ימים ר"ה מתקנת ר' יוחנן ואילך וכהמשך דברי הגמ' דהא לן והא להו.

ב. בגמ' א"ל אביי והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ביצה אסורה א"ל אמינא לך אנא ריב"ז ואת אמרת לי רב ושמואל וכו'. צריך ביאור מה תירץ רבה לאביי אמינא לך אנא ריב"ז וכו', הרי ידע רבה שרב יוסף בר פלוגתיה חולק עליו דאפי' אחר תקנת ר' יוחנן בן זכאי יש לאסור הביצה, ומכך דרב ושמואל אמרו דבריהם אחר תקנת ריב"ז, משמע להדיא דרב ושמואל סברי כרב יוסף דעדיין הביצה אסורה ודלא כרבה, ולמה מתעלם מכך רבה ואומר דהא ריב"ז הוא תנא ואילו רב ושמואל אמוראי נינהו, הרי ריב"ז לא אמר בהדיא דהביצה מותרת כשיטתו. ואולי יש לומר דבאמת מיד בתירוצו של רבה הכוונה הוא לתרץ דהא לן והא להו, וכמו שאמרו

במסקנא, וא"כ לא קשה מידי על רבה, דהרי ריב"ז מיירי בא"י ואילו רב ושמואל מיירי בחו"ל. ומה דלא אמרה כן הגמ' מיד, הוא משום דכך דרך הגמ' לפלפל בדבר עד שמגיעים למסקנא.

דף ה ע"ב

כא. בגמ' א"ל אביי אטו ביצה במנין מי הואי ביצה בעדות תליא מילתא אתפר עדות אתפר ביצה אשתרי עדות אשתרי ביצה. נראה לתרץ שיטת רב יוסף, דרב יוסף באמת סבר דאפי' דבר שלא נמנו עליו בהדיא לאוסרו, אלא דנאסר מכוח דין אחר שנמנו עליו, יש לו אותו כוח של דבר שנמנו עליו, ולכך בעינן מנין אחר להתירו, ולכן גם בביצה שלא נמנו עליה עצמה לאוסרה בעינן מנין להתירה. והטעם להצריך מנין בכחאי גוונא, דאפשר דמה שלא נמנו על הביצה בתחילה לאוסרה, היה משום דמכוח הדין השני ממילא הוא אסורה, ולכך לא היה צורך לימנות עליה לאוסרה בפני עצמה, ובאמת

דעבדינן ב' יומי השתא דידיעיןן בקביעא דירחא, הוא משום דשלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם, ומשמע שם דהיות ומה שהמשיכו לנהוג ב' ימים מכוח מנהג הוא, לכך הוא מחלקו לב' קדושות וכרב, וא"כ למה כאן אפי' דמעיקר הדין מתקנת ר' יוחנן ואילך רק יום אחד הוי דאורייתא, ואילו יום השני ממנהג הוא בא, מ"מ אמרינן דהוה קדושה אחת דלכך הביצה אסורה, הרי היה לה להתחלק לב' קדושות כמו ביו"ט שני של גלויות, וצ"ע.

דף ו ע"א

כג. בגמ' ושמואל ואיתימא ר' יוחנן אמר מותר הואיל ומתיר עצמו בשחיטה. היינו דאפי' דקודם שנולד היה אסור לגמרי ולא היה ראוי לאכילה, מ"מ כמו שהלידה מתירתו לאוכלו בשחיטה אפי' שקודם לכן לא היה מותר בשחיטה, כך מתירתו הלידה להיות ראוי לאכילה ומוציאתו מידי מוקצה, דהלידה תיקון הוא לשניהם. ועיין בפני יהושע שכבר הקשה

אם לא היתה נאסרת ממילא, כן היו נמנים עליה לאוסרה, ולכן אפי' דלא נמנו בהדיא עליה לאוסרה, כדי להתירה כן בעינן מנין אחר, דדבר שכבר היה אסור להתירה צריך כוח חזק, וא"כ ממילא לא קשה מידי על הא דביצה לשיטת רב יוסף. ומה דאביי כן הקשה עליו, הוא משום דאביי עצמו סבר דרק מה דנמנו עליו בהדיא לאוסרו הוא דבעינן מנין אחר להתירו, אבל ביצה שלא נמנו עליו בהדיא אין צריך מנין להתירו.

כד. בגמ' רבא אמר וכו' מי לא מודה רבן יוחנן בן זכאי שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. היינו דאפי' דתיקן ריב"ז שיהיו מקבלים עדים גם מן המנחה ולמעלה, מ"מ התקנה לעשות ב' ימים ר"ה נשארה, וממילא הוה ב' ימים אלו קדושה אחת ולכך הביצה אסורה. אבל קשה דהא לעיל (ד:; ד:) אמרו לגבי ב' ימים טובים של גלויות דכוותיה דרב מסתברא דבמטו שלוחין עבדינן רק חד יומא, והיינו דכך הוא עיקר הדין, ומה

שמה דמיון יש ממה דמתירתו בשחיטה להיתר שיוציאו מידי מוקצה, הרי במוקצה זהו עיקר הדין דאם מתחילת יו"ט לא היה ראוי הוא אסור אפי' יהא אח"כ ראוי, ואיך הלידה תוציאו מידי מוקצה ותעשהו ראוי מעיקרא, ועיי"ש.

דף ו ע"ב

כד. בגמ' מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם דדעתיה דאיניש אבל מידי דחזי ליה. צריך ביאור דהא אפי' דדעתיה דאיניש על מה שיהא ראוי לאדם ולכך המוכן לכלבים מוכן גם לאדם, מ"מ עכשיו הרי עדיין לא נולד החלק הראוי לאדם, ובמצבו עכשיו הוא ראוי רק לכלבים, ואילו לכשיוולד הנולד יהא ראוי רק לאדם, ואיך מה שאינו מקצה מדעתיה במצבו עתה שראוי לכלבים, יועיל לחלק שיהא ראוי רק לאדם. ובשלמא אפרוח שנולד ביו"ט שהוא מוכן אגב אמו, ניהא לומר דאינו מוקצה, דהא גם אמו אינו נעשית מוקצה לכשיוולד, והוא רק נוסף על ההיתר שממשיך עכשיו,

אבל כאן דמה שהיה ראוי מתבטל, ורק הנולד ראוי מעתה, למה לא יהא מוקצה. ואפי' דהטריפה עצמה כן עדיין ראויה לכלבים, מ"מ א"א להחשיב את הנולד כהוספה על ההיתר הקיים, דזה החלק ראוי רק לכלבים ואילו זה הנולד ראוי רק לאדם, וצ"ע.

כה. בגמ' וכי תימא קמ"ל בכרייתא

מאי דלא אשמעינן במתניתין הא נמי תנינא וכו'. היינו דאפי' דדברי רב אינם עולים יפה עם דברי הברייתא דשם כתיב דבמעו אמון כן מותרים באכילה, מ"מ אפשר דהברייתא הביאה דינים שאינם כתובים במשנה ואינם להלכה, ולכן לא סתם כן רבי, וממילא לכך גם רב לא הלך להלכה כהברייתא אלא כהמשנה וכו' רבי. וזה אמרו בגמ' דכן שנויה דין זה במשנה והדרא הקושיא על רב.

כו. בגמ' ועד כאן לא פליגי ב"ש

וב"ה אלא בנולדה אבל במעו אמון דברי הכל שריין וכי תימא ב"ה אפי' במעו אמון נמי אסרי. צריך ביאור מניין לגמ' לומר דיש רק ב' אפשרויות או דלכו"ע

המקח, אלא די שיחזיר לו את ההפרש שבין שווי ביצי אכילה לביצי גידול אפרוחים, אבל אם לגדל אפרוחים קא בעי להו וכמו שאמר ר' אמי, בעינן לבטל המקח לגמרי ולהחזיר כל הכסף, וזהו באמת קמ"ל דלגדל אפרוחים הוא צריך את הביצים, ולכן בטל המקח לגמרי.

כה. בגמ' ואי בעית אימא מאי עם יציאתה נגמרה עם יציאת רובה נגמרה וכו' יוחנן דא"ר יוחנן וכו' מותרת לאכלה ביו"ט. צריך ביאור דגם אם לאשמעינן שיטת ר' יוחנן אתא רב הונא אמר רב, מ"מ צריך ביאור לאיזה הלכה אשמעינן כן רב, דהרי אם לעניין להתירה לאכלה ביו"ט, כבר הקשו ע"ז לעיל דגם במעי אמה מותרת באכילה, וא"כ הדרא הקושיא דלעיל לדוכתא מאי עם יציאתה נגמרה, ומאי הועיל תירוץ זה דכר' יוחנן היא, וצ"ע.

דף ז ע"ב

כו. בגמ' אמר ר' זריקא אמר רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום. היינו דבאם אין לו

במעי אמן שריין, או דגם בה פליגי ולב"ה אסרי, וממילא הוי המשנה כהברייתא, ולכך קשיא על רב דלא אמר כהמשנה, הרי אפשר גם לומר דבמעי אמן לכו"ע אסרי ובאמת רב אמר כב"ה וב"ש ולא כהברייתא, ובכך לא יהא קשה מידי. וצריך לומר דלכתחילה אין לעשות מחלוקת בין משנה לברייתא בסתם, ורק בכשא"א לבאר באופן אחר הוא דאומרים דנחלקו המשנה והברייתא, ולכך היות ואפשר לבאר המשנה והברייתא שלא יחלקו, ממילא קשה על רב שאמר דלא כהברייתא.

דף ז ע"א

כז. בגמ' פשיטא מהו דתימא האי לאכילה קא בעי להו והאי דקאמר דפחיא משום דצריבן למאי נפק"מ למיתבה ליה ביני ביני קמ"ל. היינו דהחילוק בין אם אמרינן דלאכילה קא בעי להו או דלגדל אפרוחים קא בעי להו, הוא דאם לאכילה קא בעי להו וכמו שהו"א לומר, אין צריך להחזיר את הביצים ולבטל

גרסינן במשנה, וממילא לגירסתם ניהא, אבל לגירסא שלפנינו צריך עיון.

לא. **בגמ' אבל הוסק ביו"ט אפור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר.** היינו דהיות ולגבי צלית הביצה לא נשתנה מצב העצים, שעדיין אפשר לצלות בו ביצה כמו בערב יו"ט כשעדיין לא הוסק, לכן כיון דלדבר אחד הוא נשאר שווה ואינו מוקצה, ממילא בכל צרכיו מותר לו להשתמש באפר.

לב. **בגמ' ואמר רב יהודה מכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו דרש מר זוטרא וכו' והוא שייחד לו קרן זוית.** עיין בתוד"ה ואמר רב יהודה שכבר הקשה מה הוסיף רב יהודה על הברייתא, דהרי כבר שם נאמר דאם הכנים עפר לגינתו מותר לכמות בו, ותירץ דהוסיף רב יהודה דאפי' שהכנים רק מעט עפר והו"א דיהא בטל לקרקע, זה קמ"ל דגם בו מותר להשתמש ואינו בטל. אבל א"כ קשה למה על דברי רב יהודה הוסיף מר זוטרא דבעינן לייחד לו מקום, ורק בכהאי גוונא הוא

דקר נעוץ מבעוד יום, אפי' אם שחט לא יחפור ויכסה. וא"כ לכאורה קשה, דהרי כשנעוץ הדקר מבעוד יום אין כאן ממילא איסור של חפירה, והוי כעפר מוכן, ולמה בכהאי גוונא לא יהא מותר אפי' לשחוט לכתחילה, הרי בעפר מוכן מודים ב"ה דמותר לשחוט לכתחילה, והוא גם כעפר מוכן הוא נחשב, ומאי שנא, וצ"ע.

דף ה ע"א

ל. **בגמ' ואפר כירה מאן דכר שמייה אמר רבה הכי קאמר ואפר כירה מוכן הוא.** היינו דהו"א דהוא המשך מלעיל דהא כתיב ש'אפר דהוא לשון טעם על מה שאמרו קודם, ותירץ רבה דכוונת המשנה הוא לומר ז'אפר בוא"ו דהיינו דין חדש. אבל צריך ביאור מה היה ההו"א דהוא המשך ומה תירצו דבוא"ו הוא, דהרי רבה לא גרס דאפר הוא בוא"ו אלא רק אמר דכך הכוונה, וא"כ מה נשתנה במסקנא מבהו"א. ועיין במאירי ובשיטתה מקובצת דגרסו זשאפר, דהיינו דין חדש ושכך

עניין כיסוי צואה לכיסוי דם כוי כלל, הרי בכוי אין זה ספק אצלו אם יצטרך לכסותו, והוא מבחינתו ודאי יצטרך לכסותו, דהרי הוא מתכוון לשחוט את הכוי, ורק בדינו הוא דיש ספק אם בעינן לכסות דמו או לא, ומשא"כ בעניין כיסוי צואה, הספק הוא אצלו דאין זה ודאי שיהא כאן צואה שיצטרך לכסותו, וממילא מהו דאמרו בגמ' דשיטת רבא כאן אודא לטעמיה. ועוד קשה באמת למה כאן בכוי לא יהא דעתו להשתמש באפר כירה גם לכוי, דהרי מבחינתו ודאי דבעינן לכך וכנ"ל. וכן קשה גם לקמן דנסתפקו בגמ' מי הוא הסובר דכוי הרי הוא כצואה, ואמרו בגמ' דתסתיים דרבא הוא דהרי הוא אמר דדם צפור אסור לכסות בו צואה, ולדברינו עכשיו קשה מה הראיה הרי שם מיירי בספק אצלו, ואילו כאן מיירי בספק בדינו, וצ"ע.

לד. בגמ' אלא בחול אי נמי מספקא אמרו ליה רבנן זיל טרח וכפי ביו"ט אי מספקא מי אמרי ליה רבנן זיל טרח וכפי. ביאר רש"י

מותר, הרי בברייתא לא מצינו דבעינן ייחוד מקום, ומאי שנא. ונראה דלפי דברי התוס' מתורין גם זה, דדווקא שם דהוא הרבה עפר אינו בטל לקרקע אפי' בלא ייחוד מקום, אבל כאן דמיירי בקצת עפר אם לא ייחד לו מקום כן יתבטל לקרקע. אבל זה ניהא רק לתי' א' של תוס' וכנ"ל, אבל עיין שם בתוס' דהוסיף לתרין איפכא דכאן מיירי במלא קופתו עפר, דהיינו הרבה עפר יותר ממה דמיירי בברייתא, ולכך עביד בה כל צרכו ולא רק כיסוי, וא"כ קשה דאדרבא אם בברייתא דמיירי בפחות עפר לא בעינן ייחוד מקום, למה כאן דמיירי ביותר עפר כן בעינן ייחוד מקום, וצ"ע.

דף ה ע"ב

לג. בגמ' אלא אמר רבא אפר כירה דעתו לודאי ואין דעתו לספק ואזדא רבא לטעמיה וכוי דם צפור אסור לכסות בו צואה. היינו דגם שם כיון דלכסות בו צואה אין זה ודאי שיצטרך לכך, לכן אין לכסות בו, דדעתו רק לודאי ולא לספק. אבל קשה מה

שבות, מ"מ בחלה מותר ליתן כיון שמותר אפי' לגלגל עיסה ביו"ט עצמו, ואז כן מתירים להפריש חלה, ממילא התירו גם כשגלגל מערב יו"ט. אבל קשה דא"כ מאי שנא צפור שלכמותה אסור אם שחטה מערב יו"ט, הרי גם בצפור מותר לשחטה ביו"ט ולכמות בעפר מוכן, ולמה כששחטה מערב יו"ט לא התירו לכמותה כלהפריש חלה. ועיין במהר"ם שיף שביאר דיש חילוק בין לכמות דם צפור להפרשת חלה, דבדם צפור הוא טירחא יתירה לכמותה, וגם הצפור מותרת באכילה אפי' אם לא כיסה אותה מיד, ולכן לא התירו חכמים לכמותה אם לא שחטה ביו"ט, ומשא"כ בחלה שבקל מפרישה, וגם א"א לו לאכול מן העיסה כל זמן שלא הפריש החלה, ובכך יבוא לאימנועי משמחת יו"ט, ולכן התירו לו להפרישה אפי' אם גלגל העיסה מערב יו"ט. אבל עיין בתוד"ה גלגל עיסה דלכאורה משמע דאינו סובר כן ובמהר"ם שיף על דבריו.

כלומר שבחול מה שיורוהו לכמות לא יחזיק בשביל כך את הכוי לחיה ודאית, דיאמר דמה דהורוהו לכמות הוא מחמת הספק, אבל אם ביו"ט יורוהו לו כן יאמר דודאי אין זה ספק לרבנן, דהרי אם בספק איירי ודאי לא היו אומרים לעשות כן ביו"ט, להטריח ביו"ט רק מחמת הספק, ומכך דכן הורוהו לו כן יבוא להחזיק את הכוי לחיה ודאית, וא"כ יש חשש דבכך יבוא להתיר את חלבו כחיה. אבל אין לומר דהטעם מה שלא הורו לו רבנן לכמות, משום דהוא רק ספק ומספק אין לו לטרוח ביו"ט, דכבר אמרו לעיל דביחד לו מקום משתמש בעפר לכל צרכו, ואפי' בספק היה לו לכמות אי לאו האי טעמא דיבוא להתיר את חלבו.

דף ט ע"א

לה. בגמ' אמר רבה שחט צפור מערב יו"ט אין מכסין אותו ביו"ט גלגל עיסה מערב יו"ט מפריש ממנה חלתה ביו"ט. ביאר רש"י דאפי' דאסרו ליתן תרומות ומעשרות ביו"ט משום

דלשמואל אין כאן תיקון לצורץ העיסה להתירה באכילה, מ"מ היות ובאם קרא לה שם הרי היא אסורה לזרים, יוצא שיש כאן תיקון מסויים שהחלק החלה נתקן כדינו להיות חלה ולאוסרה לזרים, ולכך הוא נכללת בגזירת חכמים על התרומות ומעשרות. או יש לומר דאפי' דאין כאן תיקון העיסה, מ"מ הוא דומה לשאר תרומות ומעשרות בכך שהיא נאסרת לזרים, ולכן היא נכללת בגזירת חכמים. כך נראה לבאר לפי ביאורו של רש"י. אבל עיין ברבינו חננאל שביאר הקושיא והתירוץ באופן אחר, דהמקשן היה סבור שהיות ולשמואל אפשר לאכול ורק אח"כ להפריש, א"כ אין חייבים להפרישו מיד, ולכך אין מחשיבין את העיסה כיכול להפרישו בערב יו"ט, דלא היו חייבים לעשות כן, וממילא יכול להפרישו גם ביו"ט עצמו, וזה בא רבא לומר דהיות ואם קרא לה שם היא אסורה לזרים, ממילא היא כן נחשבת שיכול להפרישה מערב יו"ט, דלגבי דין זה שלאוסרה לזרים היה יכול

לז. בגמ' לימא פליגא דשמואל אדאבוה דאמר שמואל חלת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש. לכאורה קשה דהא בפשיטות נראה איפכא דשמואל כאבוה סבירא ליה, ואדרבא מה דאמר אבוה דאין להפריש ביו"ט משום כך הוא, דמחמת שממילא מותר לו לאכול העיסה גם קודם הפרשה, לכך ימתין עם ההפרשה לאחר יו"ט, ומניין לגמ' לומר דפליגי. והביאור הוא דכל מה שאסרו חכמים להפריש תרומות ומעשרות ביו"ט, היה משום דבכך הוא מתקן כלי, דהא העיסה היתה אסורה באכילה, ועכשיו שמפריש חלה היא מתירה, אבל אם כשמואל סבירא לן דאפשר לאכול קודם ההפרשה, ממילא יוצא שאין כאן תיקון כלי במעשה ההפרשה, וא"כ אין לאסור להפרישה ביו"ט ודלא כאבוה דשמואל, וממילא יוצא שלאבוה דשמואל באמת אסור לאכול ואח"כ להפריש.

לז. בגמ' אמר רבא מי לא מודה שמואל שאם קרא עליה שם שאסורה לזרים. היינו דאפי'

לעשותה בערב יו"ט, וממילא
לכך אסור לו להפרישה ביו"ט
וכאבוה דשמואל.

לח. **בגמ' לימא רב דאמר כב"ש**
תנאי היא דתניא שוטחן בחמה
וכו'. מדברי רש"י נראה דכך
ביאורו, דיש כאן מחלוקת
תנאים בשיטת ב"ה מה סבר,
ולפי זה גם יש מחלוקת במאי
נחלקו ב"ה וב"ש, דלת"ק דרק
כנגד העם אסור, נחלקו ב"ה
וב"ש רק ברשות היחיד, דלב"ה
מותר דאין רואין מעשיו
וכשיטת ת"ק כאן, ואילו לב"ש
אסור דהוא חולק על ת"ק
דבאמת גם בחדרי חדרים אסור,
ומשא"כ לר"א ור"ש דסברי דגם
בחדרי חדרים אסור, נחלקו ב"ש
וב"ה בין ברה"ר ובין ברה"י,
דלב"ש אסור כיון שהרואה
אומר להטיח גגו הוא צריך,
וה"ה שגם בחדרי חדרים אסור
כן דלדעתו אין לחלק בין רואין
לאין רואין, ואילו לב"ה מותר
בשניהם, כיון ששובכו מוכיח
עליו, וממילא ודאי דגם ברה"י
שאין רואין מעשיו שאין כאן
טעם לאסור, דהא אפי' ברה"ר
עצמו הוא מותר.

דף ט ע"ב

לפ. **בגמ' מתניתין דלא כי האי תנא**
דתניא וכו' לא נחלקו אלא
להחזיר שב"ש אומרים אין
מחזירין וב"ה אומרים אף
מחזירין. היינו דלב"ש כיון
שלהחזיר אין זה צורך יו"ט לכך
אסור להחזיר, אבל ב"ה סברי
דהיות שלהוליך התירו כיון
שהוא צורך יו"ט, ממילא התירו
גם להחזיר, והוא מהדברים
שהתירו סופן משום תחילתן, כך
ביאר במאירי.

מ. **בגמ' אלמא גבי שמחת יו"ט**
ב"ש לחומרא וב"ה לקולא
ורמינהו השוחט היה ועוף וכו'.
צריך ביאור מה ההכרח לומר
דמן המחלוקת כאן יהא משמע
דב"ש לחומרא וב"ה לקולא, הרי
אפשר לומר דבאמת בכל מקום
לגבי שמחת יו"ט ב"ש היא
לקולא וב"ה לחומרא וכההוא
דהשוחט היה ועוף, ומה דכאן
הוא להיפך, משום דב"ש
חיישינן גם בחדרי חדרים יותר
מב"ה, או משום דב"ש חיישינן
לרואה יותר מב"ה, אבל לגבי
עיקר העניין של שמחת יו"ט הם
מקילים יותר מב"ה, וצ"ע.

מא. בגמ' מומאי דלמא עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ וכו'. צריך ביאור דהרי אפי' למאי דרוצה לחלק דרק היכא דאיכא דקר נעוץ אמרי ב"ש להתיר, והיינו דאין כאן איסור דרבנן של חפירה בעפר תיחות, מ"מ חזינן דגם באופן זה ב"ה הם מחמירים יותר מב"ש, ואילו במשנתנו מצינו איפכא דב"ה הם לקולא יותר מב"ש, ואיך יתורץ קושיית הגמ' בכך, וצ"ע.

מב. בגמ' אלא אי קשיא הא קשיא ב"ש אומרים לא יטול וכו'. היינו דמן המח' לגבי ההכנה של העופות קודם יו"ט ודאי יש סתירה מהא דהשוחט חיה ועוף, דהרי שם אמרו ב"ה בהדיא דדי שמצביע בידו ואומר זה וזה אני נוטל, ואילו לגבי חיה ועוף אמרו ב"ה דאם לא הכין ממש עפר מבעוד יום אסור לשחוט, ולכך בעינן לומר מוחלפת השיטה.

עלה המוות בחלוננו

בצער רב ובשברון לנו קיבלנו את הידיעה על פטירתו של האי צדיק ועניו ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, בעל תפילה דגול שהעיר לתשובה את כל שומעיו, בעל חסד עצום לכל אשר בשם ישראל יכונה, ובמשך שנים רבות כתת רגליו בארצות הגולה להרבות מפעלים לתורה ולחסד, ובשנים האחרונות הזדכך בייסורים קשים ומרים וקיבלם באהבה, זכה והעמיד דורות ירים ומבורכים על אדני התורה והחסידות, והיה מקושר בעבותות אהבה למורנו ורבינו מקרעטשניף שיבלחט"א,

ה"ה הרה"ח

ר' יוסף אליעזר הומינר זצ"ל

בן הר"ר זלמן היים הומינר זצ"ל

נלקח לבית עולמו ביום ב' דר"ה האי שתא

ובזאת נשגר ברכת ניהומים לכל בניו ובנותיו ולכל המשפחה הנכבדה המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד שנזכה לביאת משיח צדקנו במהרה ובילע המוות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים

מתאבלים מרה

מערכת דפירשנו

זלמן היים הומינר